

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulaféhérvára a várba küldendők.</p>
---	---	--

Jézus származása. Születésétől, visszatértéig Egyiptomból.

Mutatvány Didon kitérő munkájából: „Jézus-Christ.”
 Közlik dr. Kiss János és Sulyok István.
 (Vége.)

Midőn egész Jeruzsálem érdeklődését látja a születendő Szabadító iránt, a vén zsarnok hamar kész elhatározásával: fogják el és öljk meg. De hogyan találják meg? Szolgái fel nem találták. Bethlehembben titokban kutatták. Herodes haragja a sikertelenség-gel növekedett; nem riad vissza egy gyökeres, de vérlázító eszköztől és az, kinek uralkodása minden évét egy gyilkosság jelzé, ki halála előtt még egy fiát megölette, az, ki halálát közelíteni érezvén és attól tartván, hogy senki sem siratja meg, seregének vezéreit a jerikoi szinkörben meggyilkoltatá, megparancsolja, hogy Bethlehembben és környékén minden csecsemőt megöljenek.

Ebből megismerjük a zsarnokot haragjában és vadságában.

Rahel sírdombja vértől és könnyektől nedves vala, a völgyeket az anyák sírása tölté be. Keleten kellett volna leünnünk és a friss sirt körül állók sírását és jajgatását hallanunk, hogy elképzelhessük ezen asszonyok fájdalmát, kik minden vigaszt visszautasítanak, mert gyermekeiktől megfosztattak. Heródes a bethlehemi kisdetek gyilkossága után nyugton aludt. Azt hitte, hogy a nép folyton fokozódott reményét a vérben elfojtotta.

De esalatkozott.

Heródes Jézus bülesőjét csak véres dicsfényvel övezte: őt most moesoktalan vértanuk serege kíséri; még számtalan mások követik ezen ártatlan áldozatokat; Krisztus útja az emberiségben vértől piros; mindazok, kik ezen a világon a keresztre feszített követik, gyilkos üldözésnek lesznek kitéve, mert ezen a világon senkivel sem ellenkeznek annyira, mint Istennel.

Jézus megmenekült Heródes haragja elől.

A mágusok távozása után Isten Józsefet meginté. Ugyanaz a hang, melyet házassága alkalmával hallott, mondá neki:

„Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját és fuss Egyiptomba, és maradj ott, miglen megmondom neked. Mert keresni fogja Heródes a gyermeket, hogy elveszítse¹⁾“.

József fölkelt és vette a gyermeket és anyját s még az éjjel Egyiptomba ment.

Mi történt útközben? Hol laktak a menekülők? Az evangelium nem említ semmit. Az egyetlen hír tartózkodásuk tartamára vonatkozik: Heródes haláláig maradtak ott.

A legendák ellenben minden képzelhetőt mesélnek, az apokrif iratok a gyermek Jézus száműzetése idejét minden esodátossal elhalmozták. A vadállatok, oroszlánok és tigrisek megszelidülnek, mint a bárányok, a pálmák meghajolnak előtte, utján virágok fakadnak, források támadnak a pusztában, hogy az megváltozzék, az út megrövidül, a távolságok eltűnnek, közeledtère a bálványok ledőlnek, a gonosz-sellemek eltávoznak, az ördögösök megszabadulnak a gyermek-Isten anyyi esodát művel, hogy ezáltal kilétét kinyilvánítja.²⁾

A történelem ezen különös elbeszéléseket el nem fogadhatja, az egyház azokat soha meg nem erősítette. Egy igen régi, a kopt-egyházban élő hagyományból tudjuk, hogy a szent család Heliopolis eperfái alatt Matarea forrás mellett pihent meg és véglegesen Memfisz kapuinál, Kairóban telepedett le.

Egy nagyon régi templom emelkedik ott Jézus tartózkodásának emlékére. A kopt keresztények tiszteletben tartják és nem mulasztják a látogatónak a

1) Máté 2, 13.

2) L. a gyermekiség arabs evangeliuma — Mária születésének története. — József, az ács története.

sírbolt három, Jézusnak, Máriának és Józsefnek szentelt esernököt megmutatni.

Az egyiptomi száműzetés nemcsak fenyegetett életét mentette meg, hanem megalkotó körülötte és felőle azon senkitől sem háborított esendőt, melyet csak a nagy küzdelem szakított meg. A mágusok csillaga letűnt, a próféták szava elnémult, az ég beborult, és a szerény család a tömegben mintegy elveszett, csak az atya és az anya őrzik elrejtett kincs-ként Jézus titkát.

A következő évben (750—51) Heródes meghalt. József övével a nem zsidótelepen élve, nem siétteté a visszatérést Judeába. Egy isteni sugalat folytán át-lépi a gyermekkel és anyjával az egyiptomi határt s visszamegy Izraelbe, de hallván, hogy Judea új királya Archelaus, atyja kegyetlen és gonosz kormányát folytatja,¹⁾ jobbnak látja máshova menni.

Galileát és Pereát jobb sors érte, tetrarchájuk Heródesnek másik fia Antipás volt²⁾; ez a pompakedvelő, de különben jóakarató fejedelem, két várost alapított, Tiberiást és Juliást, és megkísérlé kormánya szelidsége, a nyilvános épületek pompája és külön-féle anyagi előnyök által, a szomszédos tartományok lakóit magának megnyerni.

Józsefet egy álom inté, hogy Galileába menjen; ő tehát visszament Názarethbe, és ott letelepedett. Jézus a zsidóktól annyira megvetett tartományban növekedett ismeretlenül. Názarethinek fogják nevezni. Ez a név³⁾ a próféták szavára emlékeztet, midőn a Messiásról szóltak: „Ime egy férfiú,“ mondja Zakariás, „e s e m e t e az ő neve.“⁴⁾ „És föltámasztom Dávid igaz csemetéjét;“ és ismét: Az időben kifejleszttem Dávid igaz sarjadékát, mondá már Jeremiás⁵⁾. És Izaiás legelőször látott: „Vesszőt sarjadni Jesse törzsökéből.“⁶⁾

És valóban, támadt-e nemesak Dávid, hanem az emberiség törzséből egy oly virágzó sarj, mely a Názarethi Jézushoz csak valamennyire is fogható volna?)

Görögnyelvi apróságok.

Ne ijedjünk meg, nem a görög tanítás és tanulás létjogosultságát akarom fölszínre hozni. Nem. Ez ép oly meddő vita volna most, mint a minő volt annak idején a honatyák ajkain. Hogy miért, az nem szorul bizonyításra. Legio azon

1) Antiqu. XVII. 13.

2) Antiqu. XVII. 11.

3) A zsidóben ne ezer = sarj, virág.

4) Zakariás. 6. 12.

5) Jeremiás. 23. 5; 33. 15.

6) Izaiás. 11. 1.

7) Jeremiás és Zakariás nem ezer, hanem ez em a e h o t használnak, de a kettő értelme egy.

kézzelfogható érvek száma, melyeket felhozának mellette a lelkiismeretes férfiak: én azok ismétlésébe nem bocsátkozom, mert egy fa erdőt nem alkot, egy esep tengert nem szül, annál kevésbé dönthet sziklát.

Ki is békülnék a jelen helyzettel, ha antagonistáit nem a saját fiaiknál vagy annak idejében önmagukon tapasztalt iskolai druck vezette volna és nem „az az ellenkező áramlat, mely rajta van, hogy a társadalom üzleti érdekeit az összes oktatási intézményekbe beszállásolván, megalapítsa a barbarismus legszelejtesebb fajtát, az oktatási nihilismust.“

Kalapot emelek mindig azon elv mellett, hogy az életnek tanítsunk, de mért kívánta ez az elv áldozatul épen a görögöt? Ha gyakorlati életnek tanítsunk, mért nem dobják ki első sorban a logaritmust, melyet az egyetemen, ha szakmája lesz, ugys megtanulhat, viszont pedig az érettségi tétel, elmondása után, még csak hallani se szereti, sőt két hónappal utána a 48 trigonometriai képletből a $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ marad meg.

Mért tanítják egész éven át a növények élet- és bonczatanát, ha a petrezselymet is alig ismeri fel az ifjú, ha csak anyja rivallásai meg értetik vele? A lelkiismeretes tanár — azonban jól tudom — túlteszi magát az utasításokon és saját énje utasításait követi. Ki mondja, hogy a $\frac{1}{2}$ b-vel fát vásárolni, szerződést kötni, fizetni lehet. Azt pedig senki fia ne hangoztassa, hogy a III. osztálybeli számtan „Váltója“ az életnek tanít.

De mindegy, annyi tény, hogy valahányszor a görög kérdéstről elmélkedem, mindig eszembe jut, még pedig fájdalommal, annak a pesti egyet. tanárnak története, ki a látogatóba jött s mézes pálinkával meg sűteménnyel kedveskedő harisnyás szlleit még nem is akarta ismerni, annál kevésbé fogadni. Pedig ezek verejtéke segíté ama díszes polczra.

Miután azonban a régi alak és mód korlátai között a görög nyelvet most is tanítjuk: pár észrevételt teszek, melyek bizonyára gátolták a kérdéses nyelv tanulhatóságát és azok nyomán maguk után vonták a görög iránt különben is nem nagy kedvet érző ifjaknak úgy, mint meglett embereknek ki nem békithető ellenszenvét.

Élső mit jogosan kifogásolni lehet az Olvasókönyv merőben hibás szerkezete. Persze, hogy nem a szerző fejére hull a vád, hanem az utasításra, melynek kívánsága szerint kellett készülnie, különben ülhet századokig a könyvtár mohlepte polczain.

Az Olvasókönyvben pedig magyar szöveg alig lévén (a mi van, az is pár mondat) mégis az Utasítás-megkívánja, hogy gyakorlatil kizárólag magyarról görögre szóló fordítást kapjanak. Már pedig a mit valaki nem tanult, annak tudását követelni sem lehet. Am legyen, de tessék akkor kimondani, hogy mindig görögről magyarra fordítsunk, mert a görög tanítás célja csak ez lehet, csak a classikus megértés, kivéven azt a pium desiderium-féle esetet, mikor Fenyvessy minisztersége alatt a neohellén nyelvet fogják tanítani már tisztán gyakorlati, kalmár szempontból s nem nemesebb ideák alatt, mint eddig volt.

Ez az állapot tisztán ellenmondás, főleg a VIII. osztályban. Én ugyan az Utasítás dacára ezen osztályban megtevém hogy auctorból adtam isk. dolgozatot, hogy kipróbáljam önálló fordítási képességekét a percz módjára ma már elterjedt

schweinsléderek nélkül. Ezt pedig tévém azért, mert az Utasítás csak utbaigazítás, csak iránytű, nem evangéliom nem kanon. Ha ilyen, úgy kifordított dolgot tanítunk, ha ott, hol számon kérjük összes négy évi görög tanulását: ellenkezőleg eselekszünk. (Az éretts. írásbeli dolgozat t. i. görögrol magyarra szól).

E részbeli fejtegetésem célja illetve resultatuma az, hogy fordítsunk mindig görögrol magyarra, írjunk is úgy, mert a cél az, hogy mozogni tudjon az auctorum sorai közt s nem a beszélni tudás, mert Homeros és Sophokles nyelvén a mai göröghez hiába szólunk. A másik akadály szükségszerű folyománya az előbb mondottaknak. Ugyanis gyakorlatot magyarul görögre kell iratni. Itt pedig igen fontos az accentus.

Tudom jól, hogy sokat átkozza a deák azt az alexandriai tudóst, ki először raká fel az ékezeteket, de arról a tanár nem tehet, ha tanítai kell. Hiszen nem egy tanárnak is gyenge oldala, mért is kívánjuk meg a deáktól oly stricte.

Ez azonban még hagyján volna, ha az illető tanár vezetné végig a görög tanítást, ánde megtörténik, hogy minden akarata dacára sem teheti, mert nincs pl. 7. és 8. osztálya. Már most a keze alatt két évig görögöt tanult ifju el kell hogy menjen teljes gymnasiumba. Itt esetleg ékezni is tanul, a jámbor pedig csak bámulja, hogy mi fán termett madarak azok a végéles, másodéles, hajtott és simulóféle szók!

Dolgozata plane nagymérvű vereshimlőben szenved. Aztán egy tisztességesen összefüggő mondatot sem tud construálni, mert ő mindig csak extemporalét irt, tartott 5 perczig az egész és ez is miből állott? Egyszerű száraz, már szóval elcsépeelt paradigmák gépies lekottázásából. Csoda hát, ha új-társaival versenyt haladni nem tud, s a mulasztást kipótolni nem tudhatván: elmegy a kedve épen akkor, midőn a legtöbb élvezetet szívhatná fogékony keblébe a két felsőosztálybeli görög nyelvnek már irodalmi keretben mozgó tananyagából.

Egy-kettő rovására pedig a többi haladásának útját szegni nem lehet. S hogy valahogyan átészott az érettségén s magával vitte az utolsó benyomásokat az életbe s igyekszik ezen — valljuk be — mi, tanárok által támogatott antipathiának hangot is adni lépten-nyomon: akkor ne szidjuk a görög nyelv leszavazását.

Hogy pedig fordítás teszi a nyelvet, a tisztán gram. tudás még nem boldogít: arra is vannak pozitív tapasztalataim.

Voltak tanítványaim, kik pompásan tudtak ragozni, hajlítani, a rendhagyó név- és igezőkat leörölték egy szuszra minden hiba nélkül. De ha fordításra került a dolog, rögtön felakadt a tudomány. Miért, mert alig fordított valamit. Aztán a szegény ifju vallja kárát s naiv hangon nyilvánítja, hogy ő csak „Az apám kertje szép“ meg „A szomszédom tehene kövér“-féle mondatokkal bajlódott. Sőt oly naiv is találkozik, ki nem hitte el, hogy a görögnek összefüggő auctora van: Xenophont csak a historiából ismeré.

Szánni lehet aztán az ilyen ifiut, ha véletlenül xenophont themát kap az éretts. írásbelin, mert Xenophon és Sophocles, Herodotos és Homeros vajmi kevés nyelvi rokonságot contemplantak. Más a törzs nyelve, melynek ivadéka, más a szerző egyénisége, gondolkozása, munkáik kora, hangulata.

Mit szóljak ezek után a kiejtésről? A legtöbb abusos ezen téren fordul elő. Sok iskolában csak a régi rendes olvasást használják. Ez a helyes. A görög nem volt francezia, hogy másképp írjon és beszéljen, másképp ejtse ki a szót, mint pl.

az angol Shakespeareat 27-szeresen. Sokan használják kizárólag az atticismust.

Megvallom őszintén, magam is tanítom, de a régít használok. E kérdéssel úgy vagyok, mint Kölesey a hazai nyelvel: az új olvasást tudni szép, a régít kötelesség.

Ilyen formán, bármikor változtasson intézetet az ifju, fennakadni nem fog, ellenkezőleg az egyoldalúság megtermi itt is káros gyümöleseit.

És a kiejtésről levén szó, nem hagyhatom említés nélkül azt a sok profeszor agyában meggyökerezett volt szokást mely szerint nem csak politikailag, hanem még nyelvi kiejtés tekintetében is vakbuzgó utánzójává, indokolatlan uszályhordozójává lép a német sógornak.

A zetát ez nek, a szigmát két hangzó közt z-nek, az au-+ ay-nek, a szigma és chi összetételét s-nek stb. ejti, Szeretném látni azt a filologust, ha még ugyabban is tud németül, a ki bebizonyítja, hogy így ejték ki a hellének a szót. De arra van adat, hogy úgy irtak, a mint olvastak. Különb is nem kell nagy érvelés, mert a fent jelzett kiejtési eltérések csakis a német nyelv természetéből folynak s épen ezért németnek megbocsáthatók, magyarnak soha.

Ugyanis a németnek z-je nincs, tehát a görög zetát is czettnek kell hangoztatnia s így hogy a kiejtésben a stigma és zéta zavart ne támasszanak, kimondja a német grammatika, hogy a szigma két hangzó közt z-nek hangzik, mint a németben. Ha a német saját betűivel kiírja Aischylost, azt csak Aisylosznak olvashatja, mert s c h a németben s. Ha pedig akár írva akár kiejtve látjuk az au helyett ayt, tisztában vagyunk, hogy az vagy zsidó filologustól (tehát német) vagy kálvianistától ered. (aittonomia, aütopsia, autogram.) Pedig, hogy au és nem au, világos czáfolata a Tau és nem Tali.

Ennélfogva minden németből szolgailag fordított grammatika ilyen fonetikai szabályokat ad, zétával czimezve, stigmával zümmög és sehval sirol stb (Curtius — Abel, Curtius — Haberern). Pedig a németül tudás még nem praedjudicál a magyar nyelvnek.

Nagynevű tudós tanárom Szamosi dr. Bécsben végzett, német egyetemen, de azért kathedráján, úgy mint munkájában elítélte ezt a műfogást, lévén a magyarnak a göröggel azonos bettisorozata. Ha ez nem igaz, akkor ne csodálkozzunk, ha Deákok az angolok báró Diknek olvasták.

Különbben a filgerman filologusok annyira mennek már, hogy a latinban az oe ma nem e, hanem ö (mönia, cölum, pöna). Atvitték aztán a jurnalisztikába is (hogy ökonomikával beszélt, Elektra tragödia stb). Ennyi elég szünnidei meditációra, szeretnem ha egyöntetű eljárást követnénk, ha azt a kicsit is, mi még megvan megakarjuk menteni, különben a classicismusból tiszta barbarismus lesz.

Embery Árpád.

Julius 4. 1891.

*Leáldozott szép Hajnal-csillagod
Magyar-Sion! s fáj, hogy nem mondhatod:
A föld fordul s ő újra megjelen,
Biborfényben a keleti egen!?*

*Ah! mért huny el örökre a jeles,
Aki örök életre érdemes!?
Halhatatlannál mit keres a halál, —
Mig halandót bőségesen talál!?*

*Haynald Lajos dicsőült szelleme
Az öröklét kapuján átmenel! . . .
Mig e földi Pantheon csarnokát —
Mulandóság bús szele lengi át! . . .*

*Mert másítlan törvényül ránk maradt:
Hogy nincs öröklét itt a nap alatt! . . .
De a hála emléket hoz neki,
S az enyészet őt el nem fedheti! . . .*

*Nem porladó alakja lesz velünk,
Mikön jogért küzdünk vagy szenvedünk!
Munkálkodó erénye lelkesít; —
Mely tűrni és lemondani segít! . . .*

*Igen, jótettekből Megdicsőült! . . .
Bár jószágos mely szíved kihült! . . .
Bár elnémult a szózatok ajak —
Áldott emléked mindig fennmarad! . . .*

V. Cs. J.

A bevégzetlen palota.

A gyönyörű szép Nyárad völgy Sz. nevű községében B. felé menve nagy szabású kőház vonja magára az átutazó figyelmét. Kis házikók között, nagyon szűk udvaron téglából felrakva, eszerép fedél alatt s még kéméne sem hiányzik a figyelmet keltő háznak, mely már 8 év óta bevégzetlen áll. Ott, hátulsó felében, egy kamrának szánt szobában guggol egy 70 éves vak öreg asszony, sohajtoz s közben könyvek hullnak szeméből s susogva mondogatja: „édes Vilma”.

A lakosság megilletődve tekint azon palotára s önkénytelenül is eszébe jut a zsoldár mondása, ha csak az úr nem építi a házat, hiába munkálkodnak azon az emberek, — s szíves készséggel mondja el a kíváncsi idegennek a palota s építési kezdőjének s családjának megható gyászos történetét.

P. a községben előkelő jómódu székely gazda volt, sokat olvasott, uagyon beszédes volt, s el is volt bizakodva, még az Istent is semmibe vette, létezését is tagadta s midőn gazda társai a világ mindenségre, az abban uralkodó bámulatos dolgokra, rendre, égi tüneményekre hivatkozva ügykeztek őt megezáfolni, rendesen azt mondogatta: „a természet uralkodik”, s midőn kérdezek, hát a természet kitől, mitől van, csakhamar rávágta, hát ti mit tudtok, ti csak hallgatatok, én tudom, hogy nincs Isten, a természet rendez mindent. Az efféle beszédek hol egy hol más alakban majd nem minden összejevetel alkalmával előkérültek, úgy annyira, hogy a lakosság egy bizonyos félelemmel kezdett viselkedni az Istent tagadó P. úram iránt, mert a józan eszű székely nép csak kettőtől fél: Istentől s attól, ki Istent nem féli.

A közmondás szerint a kit Isten meg akar verni, elveszi az eszét. Így történt P.-vel is. A kis vagyónkával már nem bírt, ő nem olyan, mint a többi tudatlan nép, ő nem lakhatik az apjától maradt szalmás házban, ő épít s nem

is olyant mint a többiek sűvény oldalát, hanem kőházat épít, nagyot, szépet, kényelmest, hogy legyen sok szobája.

Csakhamar téglavettetéshez fogott, készítette elő a materiákat, egy év múlva épülni kezdett a palota. A nép bámult, csodálkozott, hogy egy harisnyás székely gazda palotát épít magának, s józan gondolkozásával csakhamar belátta, hogy P. gyors léptekkel halad a bukás felé, különösen midőn láták, hogy gyakran jár Emmánuel úrhoz, a zsidóhoz, ki 120 százalékra kamatoztatta pénzét, mert akkor törvény szerint is szabad volt. Csakhamar a faluban beszélni kezdék, hogy P. a zsidóknak 400 firtal tartozik, a 400 firtból egy év alatt 800 firt lett, a zsidó kezdette szorongatni; P. úram is kezdte a füle tövét vakargatni, fűböz fához szaladgált, kért, könyörgött, rimázkodott, hogy gazdatársai közül egy pár elfogadható kezeset nyerjen és felvehessen a marosvásárhelyi takarékpénztárból 800 firtot zsidója kielégíthetéseére. Aközben a palota további építése félben maradt, mert a 800 firtal még a zsidót sem elégithette ki, mert hiával kapta, tovább futkosott a faluban, hogy azt kölcsön felvehesse, hanem másnak nem volt kibővni való pénze, csakis a községnek s a főmádatör, hogy egy szájas embernek a száját bedugja s magának megnyerje, adott 50 firtot s mai napig is tartozik a tőkével és kamataival is.

De mi történik a családban? Felesége s három katonás nagy leánya észreveszi a nagy veszélyt, szidja, moeskolja az elbizakodott, gondatlan atyát, hol főztek neki, hol nem. A mit ett, azt is szitkok közt nyelte el. A családi tüzhely örökös perpatvar színhelye lett.

Leányai annyiba sem vették a gondatlan atyát, mint egy eszelődet. Miért? Mondogatták maguk közt, nekünk atyánk nem hagy semmit, mindenünket eltette. Jött az első váltó lejárát, törleszteni kellett, kamatot kellett fizetni, de honét, miből, nincs semmi, mert a három nagy leány, ha valami kis jövedelem volt, azt lefoglalták maguk számára, nekik kellett ezíra ruhára, hisz nem lehetnek rongyosak a többi leányok között, de még utolsók sem akarnak lenni, ők első akarnak lenni most is, még szivarra is kellett, a mi halatlan székely leányok között. Az atyjok azt se tudta, mit csináljon, merre fogjon, nem volt kivel tanácsot tartson, szót váltson, felesége, ha sajnálta is, azt is csak titkon tehetett leányaitól. Ekkor vette magát P. úram észre, ilyenkor el-elmenegedett egy kis pálinkára, hogy éhségét csillapítsa, bűjät üzze s valamelyik jó akaratú felebarátjával egy pár szót válthasson, de csak ő maga egyedül volt a koresmán, ivott egy ideig s aztán haza felé ballagott, ha utközben valakivel találkozott, csakhamar panaszkodni kezdett. Részvétellel hallgatták ugyan, de még sem állották meg, hogy oda ne mondják neki, látja P. úram, hogy még se a természet uralkodik, nem a természet tartja fenn a rendet, mert a természet azt hozná magával, hogy felesége s leányai ne üldözzék, azok a természet ellenére viselkednek apjokkal szemben. Ilyenkor csak hallgatott, a szájas P. nek nem volt szava. Szenvédesei között sokszor kiejtette ugyan száján „Istenem”, de mert már lelki szárazságban volt s más képpen is oly felekezethez tartozott, melynek nincs kenetessége, nincs eszköze, hogy legalább akkor, midőn a földön minden elhagyja az embert, legalább akkor visszatérhessen Istenéhez, ki oly irgalmas atya, ki kész mindenkor a megbocsátásra az igaz megtérőnek. Napról napra hevesebb lett a háznál a harez, nem volt

irgalom az istentelen apa iránt az Isten ismerete nélkül felnevelt gyermekek szívében.

Az egész természet csendes, az ég azurkék volt, a nap heve fikkasztóan sütött a földre, az aratás be volt végezve s az istenfő gazdák a lelki öröm s a tiszta szív hála érzetével tekintének a határra s várták a kék szaradást, hogy Isten áldását esüirekbe gyűjthessék. A férfiak az ugar határban munkádkodtak, készíték elő a földet a buza vetésre, a fehérmépek kender uyövessel foglalkoztak. Mindenütt csend honolt s megnyugvás, békés munkálkodás és reményteljes várakozás. Nem így a P. . . . családjában! Ott harez folyt, mely csak akkor szünetelt, midőn a családtya már megelégedte a sok szidalmat, átkot s eltávozott valamerre, hogy jelenlétével ne ingerelje övét.

Egy ily alkalommal egyik leány így szól: ez kiállhatatlan, már véget kell vetni ezen állapotnak. Tudjátok mit, tegyük el láb alól azt a pazarló vén. tolvajt, hogy ne szívja tovább a levegőt s már többet ne mérgecsins, már elég volt, úgyis már haszontalan s további élete kárunkra s gyalázatunkra van. A más két testvér, kik nem voltak annyira vadak s kivetkezve minden emberi érzésből, irtózással hallgatták kisebb testvérük gonosz szavait. Hogy képes N. — mondák, — hogy efféle dolog járton az eszedet, téged apánk mint legkisebbet s legszebb leányát mindig leginkább szeretett, kész volt érten mindent áldozni. — Mit nekem az ő szeretete — felelté izgatottan — neki el kell pusztulni, nincs több élete. . . De pszt, ni ott jó, vigyázzatok aztán, ne hagyjatok engem s ha nem bírok vele, segítetek. E szavakra hirtelen egy kapát vett kezébe s a házba belépő apát azzal föbe ütötte, kit a vér azonnal ellepett s földre terült, a vad leány még nehányat ütött reá s midőn látta, hogy apja végsőt lehel, elment a színlélyről s az ajtót behuzva ott hagyta atya hulláját vérben fektidve s megrémült testvéreinek büszkén mondá: látjátok, hogy végeztem s hideg vérrrel szivarra gyujtott.

Mindez esendben történt, az atyának anyi ideje sem volt, hogy kiálthasson, a házbeliek is csendesen maradtak s csak másnap vették észre a szomszédok, hogy P. saját házában meg van ölte. De nem tudta senki, hogy ki a tettes, az előljárásság azonnal intézkedett, esendörök érkeztek a községbe s csakhamar kijött Vásárhelyről a törvényszék is s világos lett, hogy erőszakos halál s az egész gyanu a meggyilkolt családjára sulyosodott, leányait vallatni kezdték s csakhamar kitiint hogy ők a tettesek, azonnal bekísérték őket Ny.-Szeredába, hol a vallatás alkalmával az igazi tettes beismerde gonosz tettét, sőt azt állította, hogy a más két testvére nem is tud az egészről semmit, egyedül ő magára gyilkolta meg apját. A jegyzőkönyv felvétele után hazabocsátották s egy évig a lakosság nagy bámulatára szabad lábon volt. S már azt kezdegették mondogatni a községben, hogy P. V. az apját agyonfűtötte s még sem teszik a tömlőzbe. Azonban egy év alatt bevégezte a törvényszék a vizsgálatot, meghozta ítéletét, melynél fogva hat évi fegyházra ítéltetett. Azért csak annyira, mert védő ügyvéde utasítása folytán — mint széltében beszéltek a faluban — tettének okául azt hozta fel, hogy atya erőszakot akart elkövetni rajta. De ezt a faluban senki sem hitte el.

Ilyen esüfös halálra juttatta Isten az őt tagadó P. rnamat és senki sem volt s maig sines a községben olyan ember, ki ezen rettenetes esetben ne Isten büntető újját látta volna.

Ki mi által vétkezik, az által is büntettetik. A gyászos véget ért P. . . az Istent a természettel akarta helyettesíteni s az ő saját szeretett N. leánya kivetkezve minden természetéből agyonüti atyját s hogy a nagyobb büntetés elől menekülhessen, a láb alól eltett öreg betegeskedett atyjára a legnagyobb természetellenes bünt fojja.

Itt ugyancsak nem uralkodott a természet s nem tartott rendet.

A gonosztevő leány a marianostrai fegyházba vitetett, honnét több levelet irt édes anyjának és testvéreinek, melyekből látszott a vallásos befolyásból eredt magába szállás, a fel-fel törő szívfüjdalom. Alig két évi ott léte után az erőteljes fiatal nő elhalt. A bevégzetlen palota egyik kamrának szánt kis szobában sohajtozó s könyező anya, ezen apagyilkos Vilma leányának nevé susogja. Ott áll a téglahalmaz veressen vakolat nélkül, szabadon jár át a szél, míg az ajtók s ablakok elkészülnek, valószínűleg intézkedni fog a marosvásárhelyi takarékpénztár, a mostani tulajdonos, hogy a helytelen s bevégzetlen palota lebontassék.

Utazó, ha az elragadó szép Nyárad völgyön keresztül utazva Sz. községen viz keresztül utad B. község felé s egy kanyarulatnál szemedbe ötlök a veres bevégzetlen palota, jusszon eszedbe ezen igaz történet s ne feledd egy röpimát rebegni a hit kegyelmeért, mely boldogított s a siron túl és a mit semmi sem pótolhat.

Szabó György.

Kisebb közlemények.

— **Bérmaut.** (Folytatás.) Magyar-Láposon vallás és nemzetiség különbség nélkül öreg és ifju, nagy és kicsi talpon állott s epedő szívvel várták a visszaérkező Főpásztort, ki este 8 óraker meg is érkezett.

Élvezet volt szemlélni a lelkesültséget, mely szünni nem akaró éljenzésben nyilvánult. — Nem hallgathatom el e esékely katolikuság buzgósága és szeretete fölötti örömet. Papjuk távol volt, de ez őket legkevésbé sem alteralta. — Mindent a legnagyobb odaadással és önzetlen szeretettel végeztek el, s nem csak a Főpásztorról, hanem kísérieről is a legszivesebben gondoskodtak.

A 26 teritékű asztal már készen állott, s még a kíséret elszállásolása is el volt intézve.

Kedélyes emlékezetes és mindnyájunktól örökre elfelejtetlen vacsora volt ez, t. i. tíz éves püspökké való felszentelésének vigiliáját saját körében ültettük. Oh boldog este! Megható volt hallgatni Csákány Adeodát ékesszólóan mondott válogatott szavait, melyekben tolmácsolta e fölötti határtalan örömünket. Ugyanezen öröm indította szólásra Vojth Jakab főgondnokot és Miklós Albert helybeli plebánost. Még számos szebbnél-szebb pohárköszöntök mondatak, melyeknek mindenikéből ezen áradozó öröm sugárzott ki.

Másnap azaz Jézus szt. szívének ünnepén Nagyméltóságú püspök urunk fényes segédlettel sz. misét mondott. Ez isteni áhitatot és fényes ünnepélyt nagyban emelte a tömérdek számmal megjelent hívek szép éneke.

Szt. mise után az egyháztanács, a helybeli állami és

közszégi hivatalnokok, a tanítói kar, a község színe java a kertületi főesperes vezetése alatt tisztelgett és kifejezést adtak ezen szívökben lángoló kívánságnak:

Az egek ura és mindenkinek teremtő Istene Nagyméltóságának anyaszentegyháza virágoztatására, hazánk javára, kedves papjai és hívei boldogítására püspökké való felszentelésének emlékét teljes meglegedés-, lelki és testi erő és egészségsben még számtalanszor engedje megérni! Eljen!!

Magyar-Lápos majdnem egész intellegentiája Rohi nevű faluig elkísérte a legnagyobb díszben Excellentiáját. Az idő is kedvezni látszott. A borult ég derültté vált. Az eső cseppjei helyett a nap ezüst sugarait lövelte szét a tájon, s a vizek zuhogása helyett a madarak csengő hangjai valának hallhatók vegyítve a bogarak ezerféle zummogása dongásával.

Itt lehetne látni, hogy a valódi szeretet mindég él s még az idő sem képes lángját eloltani. Ugyanis az öreg Csizsér Mihály egykori iskola-társa s most lelki Főpásztora elé kijött; s a viszontlátásból származó örömmérzések az ajkakat mozdu-latlanná s különben ékesen szóló nyelveket szótlanná tették és a szemeket örömkönyök töltötték meg.

E jelenet nem hiszem, hogy még a legelszántabb kebelt is meg ne indította volna! Erre következett Ftdő. Miklós Albert bucsu szótza. Hol a toll, mely ezt, amint történt, úgy le tudná írni?! Mint szerető gyermek édes atyjától, mint jó tanítvány elfelejthetetlen mesterétől, mint hit szolga legkedvesebb Urától vett ő bucsut maga s hívei nevében. Könyekig megható érzéssel előadott beszédét eme szavakkal zárta be: Az ég alatt és föld színén nincs senkim a jó Istenen és kegyelmes Atyámon kívül; fogadja tehát legfőbb jötevőm felkent apostoli kezeim megcsókolását örök hálám legbensőbb jelét!

Ezen érzékeny bucsuzás után tovább hajtattott; délután 1/2 órákor Deésre érkezett, hol Nsgs. Vojth Gergely pompában aszó házának díszes szalonjai az anyagi Főpásztort kitarva várták kísérő papjaival együtt.

Itt várták még szerető vágytól égő szívvel a házaik-a helybeli szerzetesek, számos notabilitáson kívül Ftdő. Pál István cz. kanonok és Sebestyén Mózes főkaplán, kik nem tekintve sokoldalu elfoglaltságukat, sem az ut fáradalmait Kolozsvárról ide utaztak, csak hogy egy napig a kegyelmes Atya társaságának örömeit élvezhessék.

Ezen örömtől indítva jött ide Nsgs Svájczér Sándor deésaknai bányafőnök is, jóllehet egészségi állapota nagyon gyenge volt; miből láthatni, hogy a tiszta szeretet éltet és elevenít.

A lefolyt díszebéd után 4 órákor indult Apanagyfalu felé több kocsis kíséretében a négy templom harangjainak zugása között; minden községsben, melyen keresztül ment, kivétel nélkül ezt a legnagyobb lelkesedéssel végezték.

Bethlen határán egy imponzans díszkapu előtt állt meg a menet és itt Biró Gyula igazgató mondott üdvözlő beszédet. Apanagyfalu határszélén a szép izléssel felállított hatalmas díszkapunál Flott János, megyénk érdemejellekkel kitüntetett főszolgabírája fogadta fenkelt szellemű szónoklattal. — Innen a kizöldágazott uton a helybeli művészileg épült templom kerítéséig hajtattott, hol a gr. kath. lelkész latin nyelven tartott üdvözlő beszédet. A templom bejáratáig gyalog ment Excellentiája, ahol Csizsér Ádám helybeli lelkész hatásos beszédje után fűi mély hódolattal nyújtotta át a rábizott templom kulcsait

Az „Eccē sacerdos magnus“ eléneklése, és a szokásos imák elvégzése után püspöki áldást adva fényes kíséretével Florián János uri házához ment, aki a legnagyobb szívéllyességgel fogadta örülvén a magas megtiszteltetésnek.

Junius hó 6 án d. e. 10 órákor kezdte meg az ünneplés szent misét, minék végén Csizsér Ádám h. lelkész mondot lelkesítő egyházi beszédet; ő Excellentiája megemlékezve diéső elődjéről, néhai Fogarassy Mihály erdélyi püspökről akinek köszönheti Isten után Apanagyfalu remek és pártját ritkító templomát, berendezett plebániáját, r. k. iskoláját, papját, kántorát, tanítóját, s még a mai örömnepet is, — a felvett themát könyekig megható eloquentiájával folytatolag tovább tárgyalta mondván: ő szentlélek ereje oly hatalmas, és támogatása oly erős egyházunkat illetőleg, miszerint minden viszontagságon győzedelmeskedett s győzedelmeskedni is fog, még a pokol kapuját sem véve ki; szóval biztos lehet mindenki az egyház fenmaradásáról a világ végeztéig. Ennek végeztével 18-an járultak a bérmálás szentségének felvételéhez.

Másnap Véczebe indult, — mint egyebütt, úgy itt sem hiányoztak: banderium, kocsik és harangok zugása. — Vécze határszélén a kékesi főszolgabíró — Gajzágó Salamon fogadta egy nagy utánjárásról, műizlésről tanuskodó és gyönyörtlen kiékitett díszkapunál.

A Vécze melletti román község két gr. kath. lelkésze, épen buzaszentelési ünneplők lévén, úgy intézkedtek, hogy ize a szokott időnél korábban kijöttek híveikkel egyházi díszben s itt addig váraokztak, amíg Excellentiájának tiszteleghettek s iránta való buzgó szeretetüket szavakban személyesen kifejezhették.

A község végén „Isten hozott“ feliratu díszkapunál Nsgs. Fogarassy Mihály nagy birtokos mondott őszinte szívből jövő szívreható kitünő üdvözlő beszédet, a honnan az ő adományából zöld galyakkal sürtlen kirakott uton Nagyméltósága a templomhoz hajtattott, melynek bejáratánál Kalit Ferenc helybeli lelkész kiváló fény és pompa közt tartott rövid, de zamatos üdvözlőszókat.

1/2 órákor kezdődött fényes segédlettel a püspöki szent mise. Ennek végén Kalit Ferencz lépett a kidíszített szószékre és ezen tételről: „Az egyházon kívül nincs üdvösség“ könyekig megható beszédet tartott szép ékes szólásával, és szónoki rátermettségével. — Kiválóan azon érvei, melyeket a természetes ész követelményéből vett, igen odaillők és találók voltak. — Ha kinyomatná, szép szolgálatot tenne az olvasó közönségnek.

A bérmálándók 118 an voltak, kik a legnagyobb buzgósággal eltölten járultak e szentség felvételéhez. — Igen öröndetes esemény az, hogy a férfiak oly jártások a szent énekekben, mint a nők.

A templomi ünneplés elvégzése után több oconomiai ügyet intézett el a fáradatlan Főpásztor. — Hogy személyes meggyőződést szerzhessen a dolgok állásáról, mindenüvé gyalog ment a tikkasztó hőségben. — A sok munka közt sem felejtkezett meg az iskolás gyermekekről. — Az iskolában 3/4 óráig időzött gyönyörködve a gyermekek feleleteinek kerekdedségében. — Feltűnt nekem, hogy a leánykák sokkal jobban szavaltak úgy a hanglejtés — és hangsúlyozásokat tekintve, mint az átérés megtestesítését az előadásnál.

Innen nagy számú kíséretével Florián Jánosnak Apa-

nagyfaluban lévő uri házához hajtattott, hol nagy rákésztültséggel várták. — A nagy pompával és díszszel feladott ebéd után, mi alatt egy sereg pohárköszöntő hangzott el 5 óra tájban Deés felé indult. — Utközben Torma Miklós és Beteg Imre kedves és nemes családokat látogatta meg. — Estve 8 óraker érkezett Deésre és Vojth Gergely családjánál másnap délelőtt 11 órakerig időzött, a mikor ünnepélyes büszkét véve a derék családtól a fél órányi távolságra fekvő Benedek nevű kis községbe ment át gróf Kornis Victor ösi családjához. E régi kastélynak történelmi nevezetességű képekkel rakott falai közt töltötte a nap közepét, melyet a fényes ebéd garnirozott. — Ebéd alatt a válogatott toasztok kedélyes humorral mondtattak. — A vendégszeretetről híres házi gazda és kedves nővére délután a gyönyörűen parkirozott nagy kertet mutogatták meg Excellentiájának és a kitünőbb nevezetességgel bíró virágokból készült szép esokorral lepték meg a magas vendéget. — A fekete kávé pipá és szivar bodor füstjei közt töltöttük el az árnyas lugosban a legnagyobb élvezettel.

(Vége köv.)

— **Jegyzőkönyv.** Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulatnak Gyulafehérvárt a városi tanácsház nagytermében 1891. július hó 5-én tartott XIV. rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: mélt. és főd. Veszely Károly prépost-plebános és társ. elnök, nagys. és főd. Dr. Tódor József kanonok és társ. alelnök, nagys. és főd. Bálint Károly kanonok és apát-plebános, nagys. Dr. Mohay Sándor orsz. képviselő, nagys. Novák Ferencz, kir. tan. és polgármester, tek. Roska József főkapitány, Kádár Miklós tanácsos, Hölm Károly főjegyző, Utry József nyug. főgymn. tanár, Embery Árpád sz. udvarhelyi főgymn. r. tanár, Pongrácz János főcelemi isk. tanító, Kolombán Agoston tövisi k. tanító, Papp György a lyc. nyomda bérleje, Dr. Cserni Béla főgymn. r. tanár, Fogarasi János székesegyh. karnagy, főd. Kovács Lajos felvinczi plebános, Bándi Vazul sz. udvarhelyi főgymn. r. tanár és finőveldei aligazgató, Dr. Lukács Antal maros-újvári h. lelkes, Tamási Aron püsp. titkár, Steinitzer Ede papnev. lelkiigazgató, Pál Antal főgymn. r. tanár és finőveldei igazgató, Dr. Balázs Andre theol. tanár, Kóródy Péter theol. tanár, Vas Albert theol. tanár, Butyka Sándor püsp. szertartó, Fehér Gerő székesegyh. káplán és Zlamál Agost, társul. titkár.

1) Veszely Károly elnök egy nagyobb szabású értekezéssel megnyitja a gyűlést. Dr. Tódor József alelnök a felhangzott éljenek lecsillapultával azt indítványozza, hogy az elnök urnak magvas, érdekes és nagyfontosságú értekezése a jegyzőkönyvbe felvételessék s a társulat lapjában közzétételessék. Az indítvány egyhangulag és lelkesedéssel fogadtatik el.

2) Zlamál Agost titkár olvassa fel jelentését, melynek egy a jegyzőkönyvben való megörökítést, mint pedig a társulat lapjában való közzétételt határozza el a közgyűlés.¹⁾

3) Dr. Cserni Béla pészteri ellenőr felolvassa az 1890. évről szóló számadásokat. A közgyűlés a pészteri kezelelmek a felmentést köszönettel és elismeréssel adja meg.

4) Dr. Lukács Antal tartja meg a felolvasását „A házasság államosítása“ czimvel, melyet ritka érdekléssel hallgatott és viharos éljenzéssel hálált meg a közgyűlés.

5) Embery Árpád olvassa fel: „A doktor vizitje“ cz. humoros makámáját, mely folytonos derűltségben tartotta a közgyűlést és szintén megérdemelt tapsokban részesült.

6) Pál Antal felelős szerkesztő ugy a saját — mint pedig a szerkesztő bizottság többi tagjai nevében — az alapszabályok szerint — lemond s egyszersmind kijelenti, hogy túlhalmozott teendőire való tekintetből a lap szerkesztésétől véglegesen visszalép. Miután a közgyűlés a lemondást elfogadta, az elnök az új szerkesztő-bizottság megválasztását titkos szavazattal utján elrendeli, a szavazatok begyűjtésére és

számbavételére Dr. Tódor J., Fogarasi J. és Steinitzer E.-ből álló bizottságot nevez ki s az ülést 5 perczre felfüggeszti. — A szavazatok begyűjtése után a bizottság elnöke az eredményt hirdeti ki, mely szerint: beadott összesen 19 szavazatot; felelős szerkesztői tisztségre kapott: Zlamál A. 17, Varga S. 1 és Kóródy P. 1 szavazatot; a 4 társzerkesztői tisztségre kapott: Dr. Cserni B. 18, Kóródy P. 17, Vass A. 18, Varga S. 14, Agotha B. 4, Steinitzer E. 1, Bálint Gy. 1, Pál A. 1 és Zlamál A. 1 szavazatot. Elnök ezek után kijelenti, hogy a „Közművelődés“ felelős szerkesztője: Zlamál A., társzerkesztők pedig: Dr. Cserni B., Kóródy P., Varga S. és Vass A.

7) Zlamál A. fel. szerkesztő ugy a saját, mint szerkesztőtársai nevében a közgyűlést megítéző bizalmát megköszönve igéri, hogy hivatásuknak minden tekintetben megfelelni lesz legfőbb feladatuk.

8) Zlamál A. hivatkozva az „alapszabályok“ 4. § b) pontjára, mely a társulatnak jogot ad, sőt erkölcsileg kötelezi is arra, hogy hazánk egyes kiváló férfainak egyházunk és kath. irodalmunk közül szerzett érdemeit tölelhetőleg méltányolja és elismeréssel illesse — mi nálunk abban áll, hogy társulatunk tiszteletbeli tagjaint választjuk s így magunkhoz szorosabban fűzzük, azt indítványozza, hogy a közgyűlés nagys. és főt. Dr. Kisfaludy A. Béla egyet. ny. r. tanárt, a Szent-István-társulat alelnökét stb. és Dr. Kiss Jánost a Szt. István-társulat igazgatóját, egyet. m. tanárt s a Hittud. és Bölesel. Folyóiratok szerkesztőjét tiszteletbeli tagoknak kiáltja ki. Az indítvány egyhangulag és lelkesedéssel elfogadtatván Dr. Kisfaludy A. B. és Dr. Kiss J. társulatunk tiszteletbeli tagjainak megválasztattak.

9) Veszely K. elnök ezután a közgyűlés nevében köszönetet mond a felolvasóknak, a nos polgármesternek a díszterem átengedéscéért s a t. vendégeknek szíves megjelenésükért s a jó Isten áldását kívánva a társulat minden egyes tagjára s munkálkodására — a közgyűlést befejezettnak nyilváníti.

K. m. f.

Zlamál Agost.
titkár.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Személyzeti.** J. m. t. F. J á k ó t. főesperes, a csik-somlyói r. kath. főgymnáln, finővelde és internatusnál viselt igazgató-tanári állásától saját kérésére elismerés kifejezése mellett felmentetvén és nyugdíjaztatván, helyébe ugyanazon főgymn. finővelde és internatus igazgatótanárává B á n d i V a z u l székellyudvarhelyi főgymn. tanár, finőveldei subregens — Kassai Lajos sz. udvarhelyi r. kath. főgymn. tanár ugyanott a r. kath. finővelde aligazgatójává; G á s p á r I s t v á n erd. egyházmegyei áldozó pap, alapvizsgás tanárjelölt a székellyudvarhelyi r. kath. főgymnasiunnál magyar-német nyelv és irodalom tanszékre helyettes tanárnak; S á n d o r J á n o s szakvizsgás tanárjelölt a brassói r. kath. főgymnasiunnál a classica philologia helyettes tanárává kinevezetett.

— **Jótékonyág.** Püspök Ur Ö Nagyméltósága Sárospatakon és Egrestön saját pészteri terhére 5000 forint r. kath. iskola építetett; továbbá a köszvényes remetel új iskola építésére 2000 forint; a gyéres szentkirályi r. kath. templom építésére 400 forint; a gyergyó tekerőpataki új iskola belső felszerelésére 206 forint; a nagyszebeni Franziskána nővérek leány nevelő intézetének 200 forint; a boosi r. kath. fiókhítközség részére vásárolt telek költségére 220 forint

1) Jövő számunk hozza.

a hunyadboicezai r. kath. iskola és tanítónő fizetése ezéjára 133 frt 40 kr.; a bodosi oltár építése költségére 50 frtot; Gyulaféhevár város monographiájának megírására 100 frtot; a hernalsi és soproni katonatiszti leánynevelő intézet javára 30 frtot; a seekatni székesegeyház javítására 10 frtot; a petőfalvi (Imeesfalva filiája) templom orgonája költségére 50 frtot; a hosszúaszoói harang újja öntésére 66 frt 40 kr.; a hozzemgeni temető költségére 100 frtot; a mármaros szigetih közkórház ezéjára 10 frtot; a naszódi templom és papilak helyreigazítására 73 frt 95 kr.; a hosszúaszoói plebániális földök adóhátraléka fedezetére 50 frtot; és különféle segélyezésekre circa 450 frtot méltóztatott saját pénztárából ajándékozni.

— **Alapítvány.** Laiber Antal oroszhegyi r. kath. lelkész a székelyudvarhelyi r. kath. főgymnasium kiségitő könyvtára javára 100 frtnyi alapítványt tett.

— **Nyilvános köszönet.** Befelezvé utazásomat, nem mulaszthatom el az erdélyi főtisztelendő papságnak azon páratlan fogadtatás és nagykegyű szívéllyességéért melyben, ugy engemet, mint nőmet kitüntetni szives volt — leghálásabb és szívből származó köszönetet mondani, és egyuttal tiszteletteljesen kérni, miszerint engemet jövőben is szives jó indulatukba megtartani kegyeskedjenek. Maradandó emlék lesz e szép körut ugy reám mint nőmre nézve, élvezve a gyönyörű vidéket és megismerve ez ország vendégszerető kedves embezeit. Magamat újra kegyes jó indulatukba ajánlva vagyok lekötelezett alázaatos szolgáljuk. Gyulaféhevár 1891 július 24-en. Szilts Emi!, ny. vasuti felügyelő.

— **Helyreigazítás.** A „Közművelődés“ idei 29 ik számában a „Bérmaut“ leirója a horgospataki iskola látogatásának leírásánál azon hibát követte el, hogy ezen iskolát „rozant“nak jelezte; mi pedig a valóságnak nem felel meg; sem azon epithetonok, melyekkel az iskola falait, fedélzetét, ablakait felékesítette, mivel az iskola ugy külsőleg, mint belsőleg semmi kívánnivalót nem hagy fenn. A tanítói lakás nedves és egészségtelen volta csak egy szobára áll, de egyik szobája teljesen jó és egészséges. A levegő bűzhődtsége és a lakatlan szoba javítása végett is már tétettek lépések. Ennyit az igazság érdekében. S n e f f J ö z s e f.

— **Státusunk iskolái.** A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban az erdélyi róm. kath. státus által fenntartott és vezetett középiskolák viszonyai tekintetében a miniszterium és a státus között felmerült nézeteltérések megvitatása végett f. hó 8-án értekezlet volt, a melyen Berzeviczy Albert államtitkár elnökle alatt a miniszterium részéről Klamarik János dr. min. tanácsos, Erődi Béla dr., a Ferencz József intézet kormányzója, Finály Henrik dr. egyetemi tanár, a kolozsvári tankerület id. főigazgatója és Csorba Ferencz dr. miniszteri fogalmazó; az erdélyi róm. kath. státus részéről ennek kiküldötteiként: Jósika Sámuel br. a státus világi elnöke, Biró Béla kanonok kolozsvári plebános, Groisz Gusztáv dr. egyetemi tanár és Mohay Sándor dr. orsz. képviselő vettek részt. Az értekezleten több részletes kérdésben egyértelmű megállapodás jött létre. A tárgyalást másnap folytatták ama véleménykülönbségek tárgyában, melyek az erdélyrészi r.

kath. státus által fenntartott középiskolák ügyeiben a közoktatásügyi kormány és a státus közt felmerültek. Az értekezlet befejezte ezuttal tanácskozásait, a nélkül hogy si került volna a szóban forgó differenciák mindenikét kiegyenlíteni. A legfőbbre, az érettségi vizsgálatok módosításaira nézve azonban megállapodás jött létre a közoktatásügyi kormány megbízottjai s a státus kiküldöttjei között. Az utóbbiak az értekezleten elfoglalt álláspontjuk megokolása tárgyában legközelebb részletes memorandumot fognak a közoktatásügyi miniszter elé terjeszteni.

— **Pályázat.** (24.) A szárazpataki róm. kath. segéd-kántorantói állomásra pályázat hirdettetik — Jövedelme: 1.) Méltóságos Pótsa József főispán ur iskolaalapítványából utólagos évnegyedi részletekben évi 40 frt. 2.) Szárazpatak községtől hasonló minőségben 40 frt. 3.) 25 kalangya-ész s ugyanannyi tavasz kepe a hievtől. 4.) A filialis községbeni szolgálatokért 8 kalangya-ész s ugyanannyi tavasz kepe. 5.) Oszporából 8. frt. 6.) Stóla, pium legatum és harangozásból 12—13 frt. 7.) 8 szekér fa. 8.) Két szoba, konyha, kamara, pinze, és veteményes kerttel ellátott nagyon tisztességés jó lakás. — Kötelme: az I—II-ik vegyesosztályt az 1891² tanév végéig önállóan tanítani; a segéd-kántori, sekrestyési és harangozási kötelmeket pontosan teljesíteni. Pályázni kívánók, kik képeze végett ifjak is lehetnek-okmányokkal ellátott folyamodványikat f. é. Augusztus 15-ig alulírottához terjesszék be. Szárazpatakon 1891 Julius 18-án. Rápolti Ferencz, lelkész, isk. széki elnök.

— **Pályázati hirdetmény** (25) A kolozsvári róm. kath. Schütz-alap terhére 1891² tanév elejétől kezdve berendezendő és meguyitandó nagyutezai népiskolánál rendszeresített két tanítói és egy tanítónői állomás betöltése ezéjából pályázat hirdettetik. Ezen állomások mindenikének évi jövedelme: a) 480 frt. fizetés; b) 120 frt. lakpénz vagy természetbeni lakás; c) a tényleg befolyó tandíjból ez időszertint egyharmad arányban való részesedés. Pályázni kívánók tanítói képesítő oklevéllel, eddigi szolgálatukról szóló bizonyítvánnyal, keresztlevéllel — esetleges más — a nyelv és egyéb ismereteiket bővebben feltüntető okmányokkal, — a tanítónők ezenkívül a nőmunka tanításban való jártasságukat is igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat „nagyiméltóságú Lönhárt Ferencz erdélyi püspök urnak Gyulaféhevárra“ ezimezzék, de folyó évi augusztus hó 10-ig mindenesetre alattírt plebániái hivatalnak nyujtsák be. Az illetők egyelőre csak ideiglenes minőségben egy próbaévre neveztetnek ki, de ha ezen idő alatt alkalmasoknak találatnak — véglegesítettnek. Róm. kath. plebánia hivatal. Kolozsvárt 1891. Julius 15. Biró Béla sk. kanonok-plebános.

Szerkesztői üzenetek.

Ft. E. D. pleb. urnak. Levelét nem közölhetjük, mivel a) tartalma kicsinyes dolgokkal vesződik és b) igen éles tonusu és sértegető. Ha ít. plebános ur az ismert ügyben sértve érezné is magát — szerintünk aligha — jussanak — mint öregebb papnak eszébe szit. Pál eme szavai: „Charitas patiens est... — omnia suffert, omnia sustinet.“ Aztán meg jól írta ft. uram: „Inventus ventus“.

R. K. urnak. Nagy-ágon hallgató ajakkal meddig? . . A fu föl van véve.

V. Cs. J. urbátyánknak Ezerszeres köszönet.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VARGA SANDOR, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulaféhevárott.